

Ali Tairi

Ismet Tairi

**ELIFBAJA
E
KUR'ANIT**

Tetovë 2005/1426
Ribotim 2024/1446

Ali Tairi
ELIFBAJA E KUR'ANIT

Botues: **EL-MEDINA**

Redaktor:
Hamdi ILAZI

Lektor:
Mr. Elez ISMAILI

Rradhitja kompjuterike:
Muhamed TAIRI

Autori e ruan të drejtën ribotimit.

Parathënie

Gjuha arabe ka 28-të shkronja, të cilat quhen harfe. Në gjuhën arabe shkruhet dhe lexohet nga e djathta në të majtë. S'ka shkronja të mëdha dhe të vogla, kurse në gjuhën shqipe ekziston një ndarje e tillë.

Shkronjat e gjuhës arabe janë:

1. ABC-ja ARABE

The	ث	Te	ت	Be	ب	Elif	ا
Del	د	Ëa	خ	Ha	ح	Xhim	ج
Sin	س	Ze	ز	Rra	ر	Dhel	ذ
Ta	ط	Dad	ض	Sad	ص	Shin	ش
Fe	ف	Gajn	غ	Ajn	ع	Dha	ظ
Mim	م	Lem	ل	Kef	ك	Kaf	ق
Je	ي	He	ه	Wew	و	Nun	ن

2. Prej këtyre shkronjave, shkronja të buta janë:

ا ب ت ث ج د ذ ز س ش ف ك
ل م ن و ه ی

3. Ndërsa shkronja të fortë janë:

ح خ ص ض ط ظ ع غ ق

Tingujt e butë të gjuhës arabe shqiptohen sikur në gjuhën tonë, e tingujt e fortë shqiptohen pak më ndryshe. Për drejtshqiptimin e tyre nevojiten ushtrime të veçanta.

4. Shkronja specifike e alfabetit arab, “R” (ر – RRA).

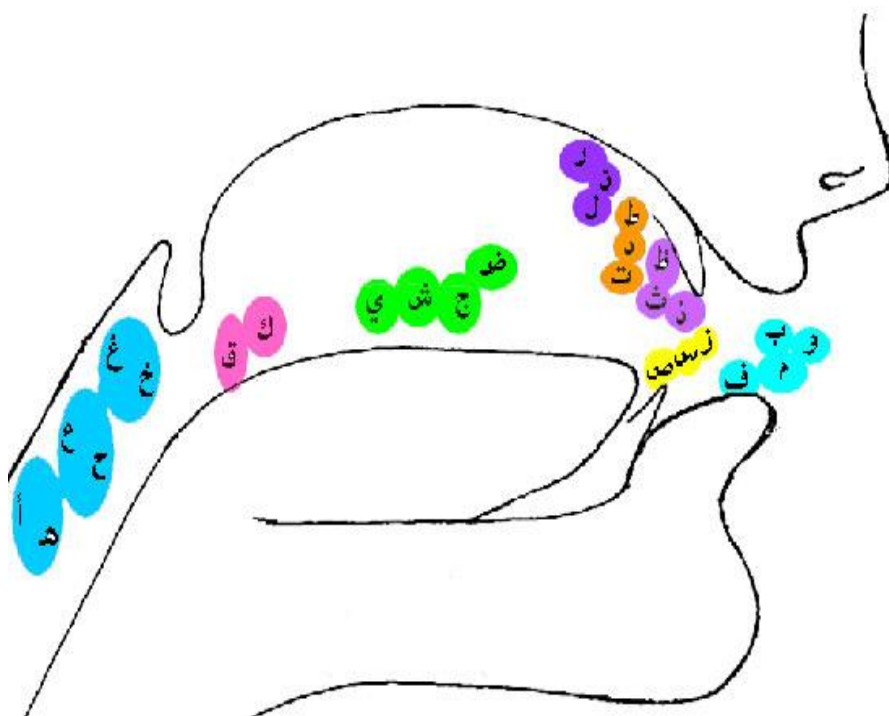
Vlen të theksohet se nga shkronjat e buta dhe të forta përjashtim bën shkronja “r” (ر – RRA) e cila në të shumtën e rasteve llogaritet shkronjë e fortë dhe rrallëherë e butë. Kur mbi shkronjën “r” qëndron zanorja “e” (َ) fet’hatu dhe “u” (ُ) dammetu atëherë ajo gjithmonë lexohet e fortë “rra” ose “rru”, ndërsa kur ajo shkruhet me zanoren “i” (ِ) kesretu atëherë shkronja “r” lexohet e butë “ri”.

Për sa i përket drejtëshkrimit të gjuhës arabe, shkronjat ndahen në shkronja të cilat pranojnë lidhjen me shkronjën pasuese në fjalë dhe në shkronja të cilat nuk pranojnë lidhjen me shkronjën pasuese në fjalë.

Shkronjat që lidhen janë njëzet e dy, kurse shkronjat që nuk pranojnë lidhjen me shkronjën pasuese janë gjashtë:

ا د ر ذ ز و

VENDNJYTIMI I SHKRONJAVE TË GJUHËS ARABE

SHKRONJA ELIF ١

Shkronja e parë e alfabetit arab është vija e tërhequr në mënyrë vertikale (١) dhe quhet elif.

Karakteristikë e përgjithshme e alfabetit arab është se përbëhet vetëm prej bashkëtingëlloreve me përjashtim të elifit (١) e cila është një prej tre bashkëtingëlloreve të dobëta që ka funksionin e shenjës së zgjatimit ose i lexohet emri i plotë elif.

Përndryshe edhe elifi, si çdo shkronjë tjetër arabe, lexohet vetëm me ndihmën e zanoreve.

Kur bashkëtingëllorja elif shkruhet, ajo pranon lidhjen me shkronjat e tjera vetëm nga ana e djathtë.

ZANORET E SHKURTËRA

Në gjuhën arabe ka tre zanore të shkurtëra. Për shkruarjen e tyre ekzistojnë tri shenja grafike (harake), të cilat vihen mbi ose nën bashkëtingëlloret arabe:

- Fet'hatu: e   َ   ٓ (mbi shkronjë)
- Dammetu: u   ُ   ٕ (mbi shkronjë)
- Kesretu: i   ِ   ٖ (nën shkronjë)

BASHKËTINGËLLORJA ELIF

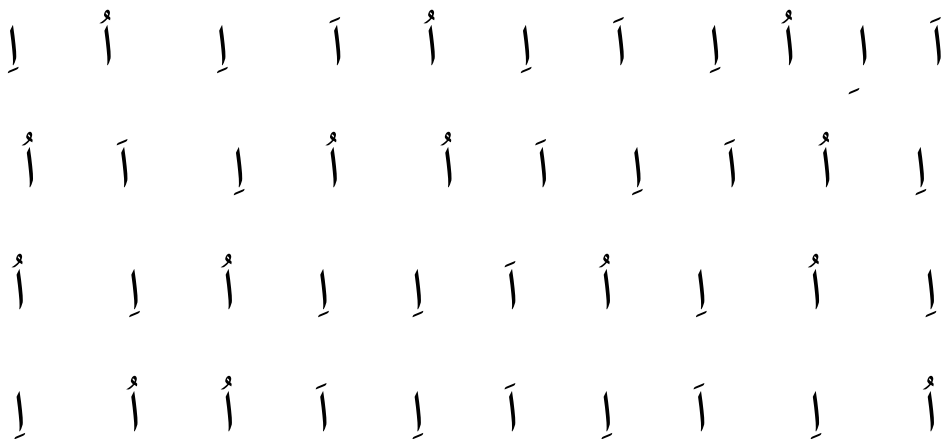
l

Shkruhet kështu:

Vetëm dhe në fillim të fjalës: l

Në mes dhe në fund: ll

USHTRIMI NR. 1

SHENJA SUKUN

Sukuni është një shenjë që gjithmonë qëndron mbi shkronjë dhe është në formë të rethit të vogël. Kjo shenjë na tregon se shkronja është pa zanore, e mbyllur dhe shqiptohet pa zë. Ndërsa në texhvidin e leximit të Kur'anit fisnik kjo shenjë i nënshtrohet rregullit të “**el-kalkaletu**”.

Shkoronjat e kalkales janë: **د، ج، ب، ط، ق**

Kur shenja sukun vjen mbi shkronjat e lartëpërmendura të kalkalesë atëherë, ajo në gjuhën shqipe shqiptohet me “ë”.

Për të qenë më e kuptueshme se si shqiptohet sukuni mbi shkronjat e kalkales do të sjellim disa shembuj për ilustrim:

أَب - EBË , أَق - EAKË , أَط - EATË ,

أَد - EDË , أَج - EXHË

Ndërsa shqiptimi i shenjës sukun mbi shkronjat e përgjithshme të gjuhës arabe shqiptohen si në shembujt në vijim:

أَث - ET , أَث - ETH , أَر - ER , أَز - EZ

SHKRONJA “B” (ب – BE)

Shkronja “be” e gjuhës arabe shqiptohet sikur shkronja “b” e gjuhës shqipe. Vlen të theksohet se shkronja “be” është një nga pesë shkronjat që kur vjen me shenjën sukun i nënshtrohet rregullit të texhvidit “el-kalkaletu” dhe në vend se t’a lexojmë:

“eb”- أَب, e lexojmë “ebë” me zanoren “ë” në fund.

Ajo pranon lidhjen me shkronjat e tjera në të dy anët.

Shkruhet:

Vetëm: ب

Në fillim: بـ

Në mes: بـ

Në fund të fjalës: ب

ب – Be, بُ – Bu, بِ – Bi, أَب – Ebe, أَب – Ebu,

أَب – Ebi, إِب – Ibë.

USHTRIMI NR. 2

بُ بُ بُ أَبُ أَبُ أَبُ أَبُ أَبُ
أُ أَبُ أَبُ أَبُ أَبُ أَبُ أَبُ أَبُ أَبُ
بُ بُ بُ بُ بُبُ بُبُ بُبُ أَبُ أَبُ
أُ بُ بُبُ أَبُ أَبُ أَبُ أَبُ أَبُ
بُبُ بُبُ بَابُ بَبُ بَبُ بَبُ بَبُ

SHKRONJA “T” (ت – TE)

Shkronja “te” e gjuhës arabe shqiptohet sikur shkronja “t” e gjuhës shqipe. Ajo pranon lidhjen me shkronjat e tjera në të dy anët.

Shkruhet:

Vetëm: ت

Në fillim: ت

Në mes: ت

Në fund: ت

Shkronja “te” e gjuhës arabe ka edhe dy forma të tjera të cilat quhen “t-ja” e rrumbullakët (taun marbuta).

Format e saja janë si në vijim:

Vetëm: ة

Në fund të fjalës: ة

USHTRIMI NR. 3

تَ تِ ثُ ؤَ ؤِ ؤُ ؤِ ؤُ

أُثْ إُثْ أُثْ بُثْ بِثْ بُثْ

إِثْ بِثْ بُثْ إِبْثْ ثِبْثْ تِبْثْ

تِثْ أَثْ بِثْ أَبْثْ بُثْثْ أَبْثْثْ

تِثْثْ تُثْ بْثْ تِبْثْ إِبْثْ

SHKRONJA “Th” (ث - THE)

Shkronja “**the**” e gjuhës arabe shqiptohet sikur shkronja “**th**” e gjuhës shqipe. Lidhet me shkronjat e tjera edhe nga ana e djathtë edhe nga ana e majtë.

Shkruhet:

Vetëm: ث

Në fillim: ث

Në mes: ث

Në fund: ث

USHTRIMI NR. 4

ث ث ث اِثْ اُثْ اِثْ اُثْ اِثْ اُثْ
ثَبَّثْ اَثَّثْ اُثْبُثْ اَثْبَثْ اُثْبَثْ اَثْبَثْ
بَاثُثْ بُبُثْ بَتَا ثَابِتْ ثُبْ ثَبَثْ ثُبَاتْ
ثُثْ اُثْبُثْ

SHKRONJA “Xh” (ج - XHIM)

Shkronja “**xhim**” e gjuhës arabe shqiptohet sikur shkronja “**xh**” e gjuhës shqipe. Vlen të theksohet se shkronja “**xhim**” është një nga pesë shkronjat që kur vjen me shenjën sukun i nënshtrohet rregullit të texhvidit “**el-kalkaletu**” dhe në vend se t’a lexojmë: “exh”- **أَخْ**, e lexojmë “**exhë**” me zanoren “**ë**” në fund.

Me shkronjat e tjera ajo lidhet nga të dy anët.

Shkruhet:

Vetëm: ج

Në fillim: جـ

Në mes: جـ

Në fund: ج

USHTRIMI NR. 5

ج ج ج ج ج ج ج ج
جَا جَا جَا جَا جَا جَا جَا جَا
أَجَبُ أَجَبُ أَجَبُ أَجَبُ أَجَبُ أَجَبُ أَجَبُ أَجَبُ
جَبْتُ جَبْتُ جَبْتُ جَبْتُ جَبْتُ جَبْتُ جَبْتُ جَبْتُ
تَجَبَّتْ تَجَبَّتْ تَجَبَّتْ تَجَبَّتْ تَجَبَّتْ تَجَبَّتْ تَجَبَّتْ تَجَبَّتْ

SHKRONJA “D” (د – DEL)

Shkronja “del” e gjuhës arabe shqiptohet njëjtë sikur shkronja “d” e gjuhës shqipe. Vlen të theksohet se shkronja “del” është një nga pesë shkronjat që kur vjen me shenjën sukun i nënshtrohet rregullit të texhvidit “el-kalkaletu” dhe në vend se t’a lexojmë:

“ed” اَدْ, e lexojmë “edë” me zanoren “ë” në fund.

Me shkronjat e tjera lidhet vetëm nga ana e djathtë.

Vetëm dhe në fillim: د Në mes dhe në fund: د

USHTRIMI NR. 6

د د د اَدْ اَدْ اَدْ اَدْ اَدْ اَدْ اَدْ
دَا دَا دَا دَبْ دَبْ دَبْ دَبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ
جَدْ جَدْ جَدْ جَدْ جَدْ جَدْ جَدْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ
اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ اَدْبْ
اَدْبْ اَدْبْ

SHKRONJA “Dh” (ذ – DHEL)

Shkronja “**dhel**” e gjuhës arabe është e njëjtë me shkronjën “**dh**” të gjuhës shqipe dhe shqiptohet njësoj.

Me shkronjat e tjera lidhet vetëm nga ana e djathtë.

Shkruhet:

Vetëm dhe në fillim: ذ Në mes dhe në fund: ذ

USHTRIMI NR. 7

ذ ذ ذ ذ ذ ذ ذ
ذُذُ ذَذُ ذِذِ ذَذْ ذِذٍ ذِذٍ ذِذٍ
ذُذُ ذَذُ ذِذِ ذَذْ ذِذٍ ذِذٍ ذِذٍ
ذُذُ ذَذُ ذِذِ ذَذْ ذِذٍ ذِذٍ ذِذٍ

SHKRONJA “Rr” (ر – RrA)

Shkronja “rra” e gjuhës arabe shqiptohet sikur shkronja “rr” e gjuhës shqipe, mirëpo kur ajo vokalizohet me zanoren “e” (fet’hatu), atëherë ajo nuk lexohet “rre”, por zanorja “e” shndërohet në zanoren “a” dhe si pasoj lexohet “rra” – رَ.

Me shkronjat e tjera lidhet vetëm nga ana e djathtë.

Vetëm dhe në fillim: ر   Në mes dhe në fund: رَ

USHTRIMI NR. 8

رَ رِ رُ   رَ رِ رُ   رَ رِ رُ   رَ رِ رُ   رَ رِ رُ   رَ رِ رُ   رَ رِ رُ
رُ رَ رِ   رُ رَ رِ   رُ رَ رِ   رُ رَ رِ   رُ رَ رِ   رُ رَ رِ   رُ رَ رِ
رَجَبَ ذَرَزَ رَدَتْ أَرَدَ تُرِبَةُ أَرَدَ جَرَدَ
ثُرَثُرَ إِرَدَ ذَرَزَ دُرُزَ إِرَبَ بَدُرَ ذَارَ
إِبْدَ بَرِبَ إِدْبَرَ إِبْرَدَ أَبْرَدَ بُرْبُرَ

FUNKSIONI I ELIFIT | PA ZANORE

Siç e kemi potencuar edhe më herët se elifi është një bashkëtingëllore e dobët e cila nuk ka mundësi që të lexohet pa ndihmën e zanoreve “e”, “i”, ose “u”, mirëpo ajo ka edhe një funksion shumë të rëndësishëm në gjuhën arabe dhe në leximin e Kur’anit fiskik sipas rregullave të texhvidit e që është zgjatimi i zanores së shkronjës paraprake me

zanoren “e” (◌َ - fet’hatu) në një zgjatje sa dy vokale muzikore dhe shndërimin e zanores “e” në zanore “a” të butë ose ndryshe do ta shkruajmë edhe si “ea”. Për të qenë më i kuptueshëm funksioni dhe mënyra e leximit të elifit pa zanore do të sjellim disa shembuj për ilustrim.

أَدَارَ – edearra   تَبَارَ – tebearra   ذَاتَ – dheate

SHKRONJA “Z” (ز – ZE)

Shkronja “ze” e gjuhës arabe shqiptohet sikur shkronja “z” e gjuhës shqipe.

Me shkronjat e tjera lidhet vetëm nga ana e djathtë.

Shkronja “ze” e gjuhës arabe dallohet nga shkronja “rr” vetëm pse ka pikën përmbi.

Shkruhet:

Vetëm dhe në fillim: ز Në mes dhe në fund: ز

USHTRIMI NR. 9

زَ زِ زُ زَا أَزْ إزْ أُزْ زَأْ أَزْ
إزْ تَزَادَتْ دَزْ زُجَاغَةٌ دِرْ إِجَاغَةٌ دُزْ
تَابَ زَيْبٌ ذَاتَ زُرْتُ دَارُ زُرْزُرُ أَرَاثَ
أَزِدْ رِدْزُ جَزَرَ تَزِدْ تَتَزَرَّزِرُ زُرْتُ
أَزَارَ بَازَرَ أَجْزُ جَزَا أَجَزَ أَزُرْ

SHENJA TENVIN

Në gjuhën arabe zanoret që vinë mbi bashkëtingëlloret e shkurtëra mund të dyfishohen me shenjën e dyfishimit që quhet “**tenvin**”. Dyfishimi i vokaleve të shkurtëra vjen vetëm në fund të fjalës.

Fet’hatu e dyfishur në të shumtën e rasteve shkruhet me elif, e kesra e dyfishuar gjithmonë shkruhet nën bashkëtingëllore.

Dametu gjithmonë shkruhet mbi bashkëtingëllore dhe mund të shkruhet në dy forma: ” َ ّ .

Me Fet’hatu të dyfishuar: َ ّ ا EN, َ ّ ب BEN, َ ّ د DEN.

Më kesratu të dyfishuar: ِ ّ ا IN, ِ ّ ب BIN, ِ ّ د DIN.

Me dametu të dyfishuar: ُ ّ ا UN, ُ ّ ب BUN, ُ ّ د DUN.

Vërejtje:

Fet’ha e dyfishuar lexohet sikur **AN** kur qëndron

mbi shkronjat të cilat janë të forta: ط ظ ع غ

ر. ص ض ق ح خ

USHTRIMI NR. 10

ا ا ا د د ر ر ر ب
 ب ب ب ت ت ت ت ت
 ج ج ج ز ز ز ز ز
 جَرَادَة دُبُّبْ بَدَتْ دُبِّرْ اِرَادْ دَرْدَرِ
 تَارَة اَبْتَرْ اِبْتَدَا رَدْدْ بُرْبُرِ اِرَادَة
 ذُبْذُبْ بُدَدْ اِبْرَة ذُبَابْ ذَرْدَرَة اُرْبَة
 ثُرْبَة دَارْ يَابِرَة اَدَبْ اُرْرْ تَرَا جِ اِجَا زَة

SHKRONJA “S” (س – SIN)

Nga specifikat e gjuhës arabe është se disa shkronja i ka të përafërta vetëmse dallon vendënjytimi i tyre dhe si pasojë ndahen si të forta dhe të buta. Shkronja “sin” është një prej ato lloj shkronja që kur është e butë quhet “sin” dhe shqiptohet sikur shkronja “s” e gjuhës shqipe, ndërsa kur është e fortë quhet “sad” dhe shqiptohet më rëndë dhe dallon nga shqiptimi i s-së në gjuhën shqipe.

Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

Shkruhet:

Vetëm: س

Në fillim: سد

Në mes: سد

Në fund: سس

سَ سِ سِ سَ سِ سِ سَ
 سَادَاةٌ سَجَدَ سَجْدَةٌ سَتَرَ سِتْرٌ سِتْرٌ
 سَرَابًا جَسَسَ جُسَّاسٌ سَاتَرَ سَبَبٌ سُبُ
 سَارَ سَابَ سَبْتُ سِتَارٌ سَرَبَ سَرَتَ
 سَرَجَ سَرَدَ سِدْرَةٌ أُسْبِتَ سَاجِدٌ

SHKRONJA “W” (و – WEW)

Shkronja e gjuhës arabe “**wew**” shqiptohet duke i rrudhur buzët, identikisht sikur shkronja (double you) “**w**” e gjuhës angleze. Për shkak se gjuha angleze është gjuhë internacionale, botërore dhe se të gjitha trojet shqiptare si gjuhë të dytë zyrtare e kanë gjuhën angleze, poashtu edhe në planprogramet e shkollave fillore gjuha angleze është obligative që nga klasa e dytë fillore, e pamë të arsyeshme që krahasimin më të përshtatshëm që i ngjason kësaj shkronje është shkronja “**w**” e **gjuhës angleze**. Në të kundërtën nuk është e saktë që shkronja “**wew**” e gjuhës arabe të shqiptohet si shkronja “**v**” e gjuhës shqipe.

Me shkronjat e tjera lidhet vetëm nga ana e djathtë.

Shkruhet:

Vetëm dhe në fillim: و

Në mes e në fund: و

وَ وِ وُ أَوْ وَآؤُ سَوَابٌ أَوْجَبَ إَوْجًا
 وَاجِبٌ وَّادٍ جَوَابٌ وَسَوَسٌ وُجِدَ زَوَاجٌ
 جَوَازٌ زَوْجٌ زَوْجَةٌ زُجَاجَةٌ وَزَرَ وَزْرٌ
 وَرْدَةٌ ثَوَابٌ أَوْرَدَ وَسَوَّاسٌ تَوَتَّرَ دَوْرٌ
 تَوْبَةٌ وُرِدَ أَوْبَدَ وَبَوَزِرَ بِتَوْبَةٍ بِأَوْدٍ

SHENJA E TESHIDIT

Shenja e teshdidit shërben për dyfishimin e shkronjave arabe mbi të cilat qëndron. Teshdidi shërben në rastë se vjen e njëjta shkronjë dy herë në të njëjtën fjalë, mirëpo me kusht që shkronja e parë të ketë shenjën sukun sipër saj, ndërsa shkronja e dytë të ketë njërën nga zanoret “e”, “i”, “u”, kjo për të vetmi qëllim që e njëjta shkronjë të mos shkruhet dy herë.

Teshdidi asnjëherë nuk vjen në fillim të fjalës, por ajo vjen në mes dhe në fund të fjalës.

Shkruhet gjithmonë mbi shkronjë dhe ka vetëm një formë:

س

P. Sh.: Fjalët me teshdid dhe fjalët pa teshdid

RRAB-BI = رَّبِّ

RRABËBI = رَبِّ

THEB-BIT = ثَبَّتْ

THEBËBIT = ثَبَّتْ

تُبُّ بَرُّ بَوَّابٌ أَدَّبَ أُسِّسَ دَوَّرَ زَوَّدَ
 جَدُّ جِدًّا تَدَرَّبَ تُزَوِّدُ بَدَّرَ بُدُّ وُدُّ
 حُبُّ أُدِّبَ سَبَّبَ ثَبَّتَ رَتَّبَ تُرَوِّجُ دَبَّرَ
 دُبِّرَ رُدَّتْ بُرِّدَ تَتَبَّتْ سَجَّدَ رُدِّدَ وُرِّدَ
 سَدَّدَ رُجَّتْ زُوِّجَ تَبَّتْ زُوِّرَ دَرَّاجَةٌ
 سَتَّرَ

SHKRONJA “N” (ن – NUN)

Shkronja “**nun**” e gjuhës arabe shqiptohet sikur shkronja “**n**” e gjuhës shqipe. Lidhet me shkronjat e tjera nga të dy anët.

Specifikë e shkronjës “**nun**” në rregullat e leximit të Kur’anit fisnik me texhvid është që nëse shkronja “**nun**” vjen me shenjën e **teshdidit**, atëherë zërin me tingullim hundorë e zgjatim për **dy vokale** muzikore, këtë më së miri do ta ilustrojmë me shembujt e më poshtëm nga leximi me zë që do ta bëjë mësuesi.

Shkruhet:

Vetëm: ن

Në fillim: ن

Në mes: ن

Në fund: ن

نَ نِ نُنْ أَنْ إِنْ أَنْ دَا دِ دُ
 ذَنْ ذِنْ ذُنْ إِذَا ذَنْبٌ نَوَّرَ سِنْوَانُ
 نَارُ إِثْنَانُ نَاسٌ إِنَّ بِنْتُ سَنَوَاهُ نَوْدُ
 نَوْرُ بَدَنُ أَنَّنَا جَنَّةُ أَذَنْ دَوْنِ جَنَاتِ
 وَزَنْ نَزْدُ أَنْذَرَ أَنْوَرَ إِنْسَانُ أَرِنْ بِإِذِنْ
 أَذْنَبَ ذَنْبٌ نَذْرَاهُ نَبَذَ إِبْنُ إِذْنُ نَوْدُ
 وَزَنْ سُنَّةُ سُنَنُ

SHKRONJA “J” “ (ي – JE)

Shkronja “je” e gjuhës arabe shqiptohet njëllë sikur shkronja “j” e gjuhës sonë. Me shkronjat e tjera pranon lidhjen në të dy anët.

Shkruhet:

Vetëm: ي

Në filim: ي

Në mes: ي

Në fund: ي

يَ ي ي يَدَ رُوَيْدَ يَجِدُ يَزِرُ
 رَبِّ يَدَوِي دَيْنَ رُوَيْدًا يُسِرُ رَبَّةَ
 يَرُونَ يَسَارَ زَيْنَ بَائِي بَائِدِ دَوِيرَهُ
 زُبَيْرَ يُنْذِرُ تَرْبِيَةَ يَدَيْنِ بَدَ نِيَّةَ
 يَدْرُسُ زَيْدَ أَتَيْنَ ذُرِيَةَ زَيْتَ تَبَيَّنَ
 أَرَأَيْتَ بَيْتَ زَيْنَبَ يُثَبِّتُ أَيْدَ يَأْيِدُ
 يَأْدِبُ

VOKALET E GJATA

EA - ا

I - ي

U - و

Në shkrimin arab bashkëtingëlloret e gjata shënohen me shkronja. Është kusht që këto shkronja të mos bartin as zanore, as shenja, dhe të lexohen mvarësisht nga zanorja e shkurtër që i paraprinë.

1. Pra, shkronja “ea” e gjatë bëhet atëherë kur vokalit fet’hatu (اَ) ia shtojmë elifin ا ose shkronjën “je” ي.

2. Shkronja “i” e gjatë bëhet atëherë kur vokalit kesretu (اِ) ia shtojmë shkronjën “je” ي.

3. Shkronja “u” e gjatë bëhet atëherë kur vokalit dammetu (اُ) ia shtojmë shkronjën “wew” و.

Vokalet e gjata shkruhen:

Vokali i gjatë “a”: ا + اَ = اَ , ي + اَ = يَ

Vokali i gjatë “i”: ي + اِ = يِ

Vokali i gjatë “u”: و + اُ = وُ

بَا بِي بُو ذَا ذِي ذُو أَبِي
 ثَابَةٌ أَبُو نُورٍ نَادَى بَارِدٌ يَا دَاوُودَ أَبَانَا
 سَاجِدًا تَابَ نَاسٌ تُوبُوا إِدَارَةً يَسِيرٌ
 أُرِيدُ بَيْتِي نَذِيرٍ أَجَابَ بِدَارٍ ذُبَابَةٌ
 بِيَدِي تَبَيَّنَ سُتُورٌ نَذِيرِي بُيُوتٌ
 أَبْيَاتٌ تَيْنٌ سِنِينَ نَسِيتُ تُوبَى

SHKRONJA “F” (ف – FE)

Shkronja “**fe**” e gjuhës arabe shqiptohet njëlloj sikur shkronja “**f**” e gjuhës shqipe. Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

Vetëm: ف

Në fillim: ف

Në mes: ف

Në fund: ف

USHTRIMI NR. 17

فَ فِ فُ أَفْ إِفْ أَفْ دَفْ أَفْ
فَانْ سَفَرْ سَافِرْ فَإِذَا رَدِفْ جَعَّةٌ فَرَّتْ
فَرَدَدَ فَجَوَّتَا فَاجِرْ فَرَادَى اِفْتَرَى فُسِرَتْ
دَفْتَرٌ فِدْيَةٌ يَغْنَى نَفَرٌ فَتَاةٌ رَفَرَفَ فَاَرَةٌ
اِنْفَرَدَ تَنْفِيذٌ فَنَانٌ تَوَفِيرٌ اَنْفٌ وُفُودٌ
تُؤَفِّيتُ فَإِذَا نَافِذَةٌ فَسَادٌ فَارِسٌ زِفَافٌ

SHKRONJA “L” (ل – LEM)

Shkronja “**lem**” e gjuhës arabe shqiptohet njëlloj sikur shkronja “**l**” e gjuhës shqipe. Me shkronjat e tjera lidhet në të dy anët.

Specifikë e shkronjës “**lem**” është se, kur lidhet me elifin “**l**” formohet shkronja “**lam-elif**” “**لا**”, e cila ka dy forma.

Për shembull: ل + ا = لا ose لا .

Shkruhet:

Vetëm: ل

Në fillim: لا

Në mes: لا

Në fund: ل

LAMELIFI shkruhet dhe lexohet kështu:

لا	لا	لا	لا	لا	لا	لا	لا
Liu	Liu	Lui	Len	Le,e	Lei	Lue	Leu

لَ L
 لَ L
 لَ L
 لَ L
 لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ L
 لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ L
 لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ لَ L
 لَ لَ لَ لَ لَ لَ L

NYJA SHQUESE “EL” – ال

Eli shques në gjuhën arabe tregon shquarjen e fjales, sikur në gjuhën shqipe që është nyja shquese “i” dhe “a”, p.sh. libër – libri ose shtëpi – shtëpia.

Nyja shquese “el” formohet me **elif** dhe **lam** - ال.

Eli shques është dy lloje:

1. Eli shques **kameri** (**hënorë**), ku gjithmonë **lexohet** l-ja me sukun.
2. Eli shques **shemsi** (**diellorë**), ku asnjëherë **nuk e lexojmë** l-në shquese por, lexojmë shkronjën pasuese me teshdidë.

Duhet të kemi parasyshë që kur eli shques vjen në fillim të fjalisë p.sh. ...المُسْلِمُونَ, atëherë gjithmonë e fillojmë me zanoren fethatu َ – e, të paramenduar.

Kur para elit shques vjen zgjatimi و، ي، ا atëherë e humbim zgjatimin plotësisht p.sh.

Nyja shquese el: me sukun dhe pa sukun:

Dhulxheleali ذُو الْجَلَالِ Dhen-nuuni ذَا النُّونِ

Lejletul-bedëri لَيْلَةُ الْبَدْرِ Bidh-dhenbi بِالذَّ نِبِ

Wel-wealidu وَالْوَالِدُ Fid-diini فِي الدِّينِ

USHTRIMI NR. 19

الْفَوْزُ بِاللَّيْلِ بِالْآثَرِ النُّونُ وَالْوَاوُ
وَالدَّالُ التَّوَابُ الْأَبْوَابُ وَالنَّافِذَةُ ذَا النُّونِ
ذُو الْجَلَالِ فِي الْبَيْتِ الْوَلَدُ وَالْوَالِدُ فِي الْجَوْفِ
وَالنُّورُ فِي الدِّينِ فِي الدَّارِ الْأَبْوَابُ وَاتْلُوا تِلَاوَةً
لَنْ تَتَّالُوا الْبِرَّ الَّذِينَ يَدْرُسُونَ سَيَفُوزُونَ
أُدْرُسِ الدَّرْسَ فِي السَّيَّارَةِ وَالذَّفْتَرُ فِي الدُّرُوسِ

FJALA E ALLAHUT - اللهُ

الله “ALLAH” është emri i Krijuesit të gjithësisë, emër e cili më së shumti përmendet në Kur’anin fisnik. Në 85-së kaptina emri Allah përmendet 2699-të herë, mirëpo ndonjëherë lexohet lehtë, e ndonjëherë lexohet rëndë.

Shkronja “L – ل” e fjalës اللهُ - “ALLAH” lexohet lehtë kur para kësaj fjale ndodhet kesreja (◌ِ) – “i”.

Shembuj:

Fil-leahi - فِي اللهِ Bil-leahi - بِاللهِ

Shkronja “L – ل” e fjalës اللهُ - “ALLAH” lexohet rëndë apo sikur shkronja “ll” e gjuhës shqipe, kur para saj është zanoreja fet’hatu (◌ِ) – “e”, mirëpo edhe zanoreja fet’hatu (◌ِ) – “e” pëson ndryshim duke u shndëruar nga “e” në “a” të lehtë ose siç e cekëm më lartë “ea”.

Shembuj:

Kaalall-leahu - قَالَ اللهُ Minall-leahi - مِنَ اللهِ Tall-leahi - تَاللهِ

Shkronja “L – ل” e fjalës اللهُ - “ALLAH” lexohet rëndë apo sikur shkronja “ll” e gjuhës shqipe, gjithashtu kur para saj është zanoreja dametu (◌ُ) – “u”.

Shembuj:

Rrasulull-leahi - رَسُولُ اللهِ Jensurull-leahu - يَنْسُرُ اللهُ

SHKRONJA “SH” (ش – SHIN)

Shkronja “shin” e gjuhës arabe shqiptohet sikur shkronja “sh” e gjuhës shqipe. Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

Shkruhet:

Vetëm: ش

Në fillim: شـ

Në mes: شـ

Në fund: ش

USHTRIMI NR. 20

ش ش ش ش ش ش
شي شو فِرَاشَةٌ شَبْرٌ بَشَرٌ أَشْبَيْتُ
شَفَى اللهُ شَتَوِيَّةً أَشْجَارُ بِاللّهِ تَشْتَرِي رَسُولُ اللهِ
جَيْشُ الْبِلَادِي أَشَارَ إِلَى الشَّاشَةِ شَبَابُ
أَبْشَرْنَا بِبُشْرَى شَرِبْتُ شُرْبَةً إِنَّا اللهُ شَافِي

SHKRONJA “M” (م - MIM)

Shkronja “**mim**” e gjuhës arabe shqiptohet sikur shkronja “m” e gjuhës shqipe. Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

Specifikë e shkronjës “**mim**” në rregullat e leximit të Kur’anit fisnik me texhvid është që nëse shkronja “**mim**” vjen me shenjën e **teshdidit**, atëherë zërin me tingullim hundorë e zgjatim për **dy vokale** muzikore, këtë më së miri do t’a ilustrojmë me shembujt e më poshtëm nga leximi me zë që do ta bëjë mësuesi.

Shkruhet:

Vetëm: م

Në fillim: م

Në mes: م

Në fund: م

مَ مَ مَ أُمُّ أُمُّ دَمٌ فَمٌ يَا تَلْمِذُ
رَأَيْتُ أَبِي وَأُمِّي فِي الْمَنَامِ الْمُسْلِمُونَ جِيْدُونَ
أَيْنَ الْمَرْيَمَ إِنِّي الْيَوْمَ فَامَّا الْيَتِيمَ مُدِيرُنَا
مُسْلِمٌ أَلْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ وَفِتْنَةٌ سَوْفَ تَرَى مَنْ
فِي الْجَنَّةِ وَامْتَازُوا الْيَوْمَ جَادَ التَّلْمِذُ إِلَّا الزَّيْدُ
لَنْ تَتَالُوا الْبِرَّ الْيَوْمَ فِي الْمَدِينَةِ بِلَا ذَنْبٍ
يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُدَبِّرَ الْأَمْرَ اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ

TINGULLI PA ZË HEMZE – ء

Hemzeja është një tingull pa zë që nuk ekziston në gjuhën shqipe. Ajo shqiptohet duke e nxjerrë ajrin përmes fytit shtërngueshëm ose mundë që ta krahasojmë me apostrofën në gjuhën shqipe. Në fillim të fjalës bartës i “hemzes” është “elifi”, kurse në mes dhe në fund të fjalës bartës i “hemzes” mund të jetë “elifi-**l**”, “wew-**و**” dhe “ja-**ی**”. Ajo mund edhe të mos ketë bartës dhe të lexohet me njëren prej zanoreve **e, i, u**.

Shkronjat “wew-**و**” dhe “ja-**ی**” si bartës të “hemzes” nuk lexohen.

Kur **hemzeja** është me **sukun** shqiptohet sikur **apostrofi** në gjuhën shqipe.

Shkruhet:

I vetëm, me elif-**ل**, me wew-**و**, me ja-**ی**: **أَ اِ اُ ءَ**

أَا إِنْ أَنْتَ إِبْدَأَ رِئَّةَ يَوْمَئِذٍ
 فِئَّةَ مَاءٍ رُأْيَةٍ تَقِيَّ مَنْ يُأَذِّنُ الْيَوْمَ رَأَيْتُ الْمُؤَدِّنَ
 فِي الْمَدِينَةِ يُؤَدِّبُ الْأَوْلَادَنَا أَبْنَاؤُنَا يُؤْمِنُونَ بِرَبِّنَا
 أَلْبَرُّ مَمْلُوءٌ بِالْمَاءِ أَنَا وَزُبَيْرٌ رَأَيْنَا ذَنْبًا
 لَوْلَى فِي رَأْسِ الْأَمِيرَةِ أَسْأَلُ رَبِّي الْبِرَّ
 أَتَبْدَأُ بِالْمُؤْمِنِينَ إِسْأَلُ إِنْ شِئْتَ مِنَ السَّائِلِ

SHKRONJA “K” (ك – KEF)

Shkronja arabe “**kef**” shqiptohet sikur shkronja “**k**” e gjuhës shqipe, por diç më lehtë.

Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

Shkruhet:

Vetëm: ك

Në fillim: ك

Në mes: ك

Në fund: ك

لَ لَ لَ لَ كُ كُ كُ كُ مِ مِ مِ مِ مِنْكُمْ
 كَانَ مِنِّي مِنْكَ كِتَابٌ دِيكَ ذَلِكَ كَيْفَ
 بِكُمْ كَانَ كَمَالَ رَأَيْتُكَ الْيَوْمَ فِي الْمَدِينَةِ
 أَيْنَ تَرَكْتَ دَفْتَرِكَ مَكْشُوفٌ بَيْنَنَا كَمْ كِتَابًا
 فِي الْمَكْتَبَةِ كُتِبَ كَثِيرَةٌ كَلِمَةً لَيْنَةً كَشَجَرَةٍ
 كَيْفَ تُرِيدُ أَنْ أَكْتُبَ فِي دَفْتَرِكَ أَتُرِيدُ كِتَابًا مِنِّي
 وَلَا تُرِيدُ مِنْ زُبَيْرٍ لَا تَكْتُبُ فِي الْكِتَابِكَ
 زُرْ أُمَّكَ وَأَبَاكَ دَائِمًا

SHKRONJA “H” (ه – HE)

Shkronja “**he**” e gjuhës arabe, shqiptohet duke e nxjerrë ajrin lirshëm nga brendia e fytit, pra, përafërsisht sikur shkronja “**h**” e gjuhës shqipe. Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

Shkruhet:

Vetëm: ه

Në fillim: هـ

Në mes: -هـ

Në fund: هـ

هَ هِ هُ هَا هِيَ هُوَ هِيَ لَهَا
 لَهُ مِنْهُ مِنْهَا فِيهَا فَهُوَ فَهَدُوا
 أَهْدَى هَذَهُ هِدَايَةُ رَأَيْتُهُ إِنَّا أَنْزَلْنَا
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ءَامَنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ
 ءَامَنَّا بِرَبِّنَا هُوَ الْهُدَى هَلْ هُوَ زُبَيْرٌ بِكِتَابِهِ
 هَلْ تَرَاهُ فِي بَيْتِهِ فَمَهْلٍ الْكَافِرِينَ أَمَهُلُهُمْ رُؤْيَا
 إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا

SHKRONJA ق - KAF

Shkronja “**kaf**” e gjuhës arabe nuk ekziston në gjuhën shqipe sepse është e rëndë dhe shqiptohet fortë, ajo del nga thellësia e fytit. Më e afërt është me shkronjën “**k**” të gjuhës sonë. Bën pjesë në grupin e shkronjave arabe që shqiptohen fortë.

Vlen të theksohet se shkronja “**kaf**” është një nga pesë shkronjat që kur vjen me shenjën sukun i nënshtrohet rregullit të texhvidit “**el-kalkaletu**” dhe në vend se t’a lexojmë “**eak**”- اق, e lexojmë “**eakë**” me zanoren “**ë**” në fund.

Me që kjo shkronjë është e fortë, shenja **fet’hatu** (◌َ) mbi të lexohet si zanorja “**a**” e **shkurtër** e jo si “**e**”, kurse tenvini, fet’hatu e dyfishuar (◌َّ), lexohet si “**an**” e **shkurtër** e jo si “**en**”.

Ndërsa kur kjo shkronjë është me sukun (◌ُ) dhe para saj vjen fet’hatu (◌َ), atëherë fet’hatu(◌َ) lexohet si “**ea**” ose “**a**” e lehtë dhe e **shkurtër** dhe jo si “**e**”.

Shkruhet:

Vetëm: ق

Në fillim: **آ**

Në mes: ق

Në fund: ق

USHTRIMI NR. 25

ق ق ق ق ق ق رَزَقًا أَنْفَقَ

يُنْفِقُ فَرْقًا قَلْبَ بَقَرَةٍ بَرَقًا قُفْلَ ثَقِيبَ

وَقَارٌ قُدْرَةٌ قَادِرٌ نَفَقَةٌ تَقْدِيرٌ بِالتَّوْفِيقِ

لَيْلَةُ الْقَدْرِ رَأَيْتُ الْوَزِيرَ فِي الْوِزَارَةِ

تَلْمِذُ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ أَنْزَلَ اللَّهُ الْقُرْآنَ فِي لَيْلَةٍ

الْقَدْرُ تُقَدَّرُ الْأَرْزَاقُ   قُلْ اللَّهُ يَرْزُقُ وَلَا يَرْزُقُ

قَالَ اللَّهُ فِي الْقُرْءَانِ إِقْرَأْ أَرَأَيْتَ الَّذِي يُنْفِقُ لِلَّهِ

اللَّهُ قَوِيٌّ وَقَادِرٌ

SHKRONJA ح - HA

Shkronja e gjuhës arabe “**ha**” nuk ekziston në gjuhën shqipe dhe bën pjesë në bashkëtingëlloret grykore të fytit. Shqiptohet duke e hapur pakëz gojën, ashtu që gjuha mbetet pezull dhe e shqiptojmë duke e shtërnguar fytin, përafërsisht sikur shkronja “**h**” e gjuhës shqipe. Bën pjesë në grupin e bashkëtingëlloreve të forta.

Me që kjo shkronjë është e fortë, shenja fet’hatu (**هَ**) mbi të lexohet si zanorja “**a**” e shkurtër e jo si “**e**”, kurse tenvini, fet’hatu e dyfishuar (**هْ**), lexohet si “**an**” e shkurtë e jo si “**en**”.

Ndërsa kur kjo shkronjë është me sukun (**ه**) dhe para saj vjen fet’hatu (**هَ**) , atëherë fet’hatu(**هَ**) lexohet si “**ea**” ose “**a**” e lehtë dhe e shkurtër dhe jo si “**e**” .

Mënyrën më të saktë të drejtëshqiptimit të kësaj shkronje do ta mësoni nga mësuesi në mënyrë praktike.

Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

Shkruhet:

Vetëm: **ç**

Në fillim: $\hookrightarrow$

Në mes:

Në fund:

USHTRIMI NR. 26

ح ح ح حَا ح حِ حِي حُوتْ حُبُّ
لَحْمًا مَدَحَ رِيحٌ^{٢٨} حَزَفُ نَخْنُ نَحْكُمُ
بِالْحَقِّ حِلْمٌ فَرِحَتَانِ لَا يَحِلُّ فَتَحَةٌ
مِفْتَاحُ مُحَمَّدٌ الرَّحِمَةُ الْحَلَالُ وَالْحَرَامُ بَيْنُ
إِنْ تَرْحَمُ تُرْحَمْ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيِي يُوحَى
إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا اللَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَ اللَّهُ لَكَ الْחَمْدُ لِلَّهِ

SHKRONJA ح - HA

Shkronja e gjuhës arabe “ha” nuk ekziston në gjuhën shqipe dhe bën pjesë në bashkëtingëlloret grykore të fytit. Shqiptohet duke e hapur pakëz gojën, ashtu që gjuha mbetet pezull dhe e shqiptojmë duke e shtrënguar dhe gërvishur pakëz fytin, përafërsisht sikur shkronja “h” e gjuhës shqipe. Bën pjesë në grupin e bashkëtingëlloreve të forta.

Meqë kjo shkronjë është e fortë, shenja fet’hatu (هَ) mbi të lexohet si zanorja “a” e shkurtër e jo si “e”, kurse tenvini, fet’hatu e dyfishuar (هَّ), lexohet si “an” e shkurtër e jo si “en”.

Ndërsa kur kjo shkronjë është me sukun (هْ) dhe para saj vjen fet’hatu (هَ) , atëherë fet’hatu(هَ) lexohet si “ea” ose “a” e lehtë dhe e shkurtër dhe jo si “e” .

Mënyrën më të saktë të drejtëshqiptimit të kësaj shkronje do ta mësoni nga mësuesi në mënyrë praktike.

Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

Vetëm: خ

Në mes: خ

Në fund: خ

خ خ خَا خِي خُو أَخْ أُخْتُ إِخْوَةٌ

أَدْخُلْ خُرُوفْ خَوْفْ يُنْفَخْ النَّخِيلُ بِخَبْرِ

خِلَافًا هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ خَاوِيَةً أَخَذَ أَخَذَةً

أَدْخَلَ الْحُزْنَ فِي قَلْبِهِ   خَبَّرَ مِنْ أَخْبَارِ

لَحْمُ الْخَنَزِيرِ حَرَامٌ فَاللَّهُ خَيْرُ الْخَالِقِينَ

الْخَمْرُ أَمْ الْخَبَائِثِ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ لَمْ يَتَّخِذْ

وَلَدًا رَبِّ تَمِّمْ بِالْخَيْرِ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى

SHKRONJA ص - SAD

Bashkëtingëllorja “**sad**” nuk ekziston në gjuhën shqipe. Shqiptohet duke e shtërnguar gjuhën dhe duke e prekur majën e gjuhës me fundin e rrënjëve të dhëmballëve të poshtëm, përafërsisht sikur shkronja “**s**” e gjuhës shqipe.

Meqë kjo shkronjë është e fortë, shenja fet’hatu (◌َ) mbi të lexohet si zanorja “**a**” e shkurtër e jo si “**e**”, kurse tenvini, fet’hatu e dyfishuar (◌ِ), lexohet si “**an**” e shkurtër e jo si “**en**”.

Ndërsa kur kjo shkronjë është me sukun (◌ُ) dhe para saj vjen fet’hatu (◌َ) , atëherë fet’hatu(◌َ) lexohet si “**ea**” ose “**a**” e lehtë dhe e shkurtër dhe jo si “**e**” .

Mënyrën më të saktë të drejtëshqiptimit të kësaj shkronje do ta mësoni nga mësuesi në mënyrë praktike.

Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

Shkruhet:

Vetëm: ص

Në fillim: صد

Në mes: صد

Në fund: ص

USHTRIMI NR. 28

صَ سَ صَا سَا صِ صِي صَا صَا صَا صَا

صِي صُو صَا أَصْبُ أَصْبَحَ أَبْصَرَ

صَبْرٌ سَتَرَ صَفَّ الصَّلَاةُ وَتَوَاصَوْا

الصَّيْفُ السَّيْفُ هُوَ يَصُومُ وَيُصَلِّي النِّجَاةُ

صَبُورٌ فِي الصِّدْقِ النَّصِيحَةُ سَهْلَةٌ

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ مُصَوِّرٌ مُخْلِصٌ

فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى إِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا

هَلْ أَنْتَ تُصَلِّي صَلَاةَ الصُّبْحِ أَيْنَ تَسْجُدُ

SHKRONJA ض DAD

Shkronja arabe “**dad**” nuk ekziston në gjuhën shqipe. Shqiptohet duke e vënë gjuhën nën qiellzë, përafërsisht sikur shkronja “**d**” e gjuhës shqipe, por e fortë.

Meqë kjo shkronjë është e fortë, shenja fet’hatu (◌َ) mbi të lexohet si zanorja “**a**” e shkurtër e jo si “**e**”, kurse tenvini, fet’hatu e dyfishuar (◌ِ), lexohet si “**an**” e shkurtër e jo si “**en**”.

Mënyrën më të saktë të drejtëshqiptimit të kësaj shkronje do ta mësoni nga mësuesi në mënyrë praktike.

Ndërsa kur kjo shkronjë është me sukun (◌ُ) dhe para saj vjen fet’hatu (◌َ) , atëherë fet’hatu(◌َ) lexohet si “**ea**” ose “**a**” e lehtë dhe e shkurtër dhe jo si “**e**” .

Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

SHKRONJA ط - TA

Bashkëtingëllore “**ta**” nuk ekziston në gjuhën shqipe. Shqiptohet duke e vënë majën e gjuhës në mes dhëmballëve, përafërsisht sikur shkronja “**t**” e gjuhës shqipe, por pak më e fortë. Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

Vlen të theksohet se shkronja “**ta**” është një nga pesë shkronjat që kur vjen me shenjën sukun i nënshtrohet rregullit të texhvidit “**el-kalkaletu**” dhe në vend se t’a lexojmë “**eat**”- ط , e lexojmë “**eatë**” me zanoren “**ë**” në fund.

Meqë kjo shkronjë është e fortë, shenja fet’hatu (َ) mbi të lexohet si zanorja “**a**” e shkurtër e jo si “**e**”, kurse tenvini, fet’hatu e dyfishuar (َّ), lexohet si “**an**” e shkurtë e jo si “**en**”.

Ndërsa kur kjo shkronjë është me sukun (ُ) dhe para saj vjen fet’hatu (َ) , atëherë fet’hatu (َ) lexohet si “**ea**” ose “**a**” e lehtë dhe e shkurtër dhe jo si “**e**” .

Shkruhet:

Vetëm dhe në fillim: ط Në mes dhe në fund: ط

USHTRIMI NR. 30

ط ت ط ت ط ا ط ط ط ط
ا ت ا ط ط ط ط ط ط ط ط
ط ب ط و ط ط ط ط ط ط
و الجبال اوطادا ما الحطمة فطرة مطر وابل
ارسل طيرا والناشطات نشطا لا يمسه الا
المطهرون ماء المطر طاهر وما ينطق الا
بالحق يوم نبش البطشة الكبرى طوبى
للطلبة المجدين الطهارة شطر الايمان
والسماء و الطارق وما ادراك ما الطارق

SHKRONJA ظ - DHA

Shkronjë “**dha**” e gjuhës arabe nuk ekziston në gjuhën tonë. Mirpo përfaqësohet i ngjason shkronjës “**dh**” të gjuhës shqipe, por pak më e forte. Shqiptohet duke e vënë majen e gjuhës mes dhëmballëve dhe duk e prekur qiellzën me pjesën e mbrendëshme të gjuhës. Bën pjesë në grupin e shkronjave të forta. Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

Meqë kjo shkronjë është e fortë, shenja fet’hatu (◌َ) mbi të lexohet si zanorja “**a**” e shkurtër e jo si “**e**”, kurse tenvini, fet’hatu e dyfishuar (◌ِ), lexohet si “**an**” e shkurtër e jo si “**en**”.

Ndërsa kur kjo shkronjë është me sukun (◌ُ) dhe para saj vjen fet’hatu (◌َ) , atëherë fet’hatu(◌َ) lexohet si “**ea**” ose “**a**” e lehtë dhe e shkurtër dhe jo si “**e**” .

Shkruhet:

Vetëm dhe në fillim: ظ Në mes dhe në fund: ظ

USHTRIMI NR. 31

ظَ ذَ ظَا ذَا ظُ زِ ظَا ظِي ظَى
ظُو أَوْظُ رَايِظُ طِيَّ فُظَّا فِي ظِلِّ أَنْظَرَ
يَنْظُرُ ذُو حَظٍّ تَلْظَى وَالظُّهُرُ إِلَّا الظَّنَّ
إِنَّهُ مِنَ الظَّالِمِينَ حَافِظُ الْقُرْآنِ نَظَرَ نَظْرَةً
فِي ظِلَالِ الْقُرْآنِ إِنِّي حَفِظْتُ الدَّرْسَ
يَدَايَ نَظَفَتَانِ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ كِتَابِي أَنْظَفُ
حَافِظُ الصَّلَاةِ إِحْفَظْ نَفْسَكَ لَا تَنْظُرْ إِلَى
مَنْ قَالَ وَانْظُرْ إِلَى مَا قَالَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ
النَّجَاةُ فِي حِفْظِ اللِّسَانِ مَنْ صَبَرَ ظَفَرَ

SHKRONJA ع - AJN

Shkronja “**ajn**” e gjuhës arabe nuk ekziston në gjuhën tonë. Shqiptohet duke e hapur pakëz gojën dhe del prej mbrendësisë së fytit, ashtu që gjuha mbetet pezull dhe e shqiptojmë duke e shtrënguar fytin. Bën pjesë në grupin e bashkëtingëlloreve të forta.

Meqë kjo shkronjë është e fortë, shenja fet’hatu (عَ) mbi të lexohet si zanorja “**a**” e shkurtër e jo si “**e**”, kurse tenvini, fet’hatu e dyfishuar (عِ), lexohet si “**an**” e shkurtë e jo si “**en**”.

Ndërsa kur kjo shkronjë është me sukun (عُ) dhe para saj vjen fet’hatu (عَ) , atëherë fet’hatu(عَ) lexohet si “**ea**” ose “**a**” e lehtë dhe e shkurtër dhe jo si “**e**” .

Mënyrën më të saktë të drejtëshqiptimit të kësaj shkronje do ta mësoni nga mësuesi në mënyrë praktike. Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

Shkruhet:

Vetëm: ع

Në fillim: ع

Në mes: ع

Në fund: ع

USHTRIMI NR. 32

ع ع ع ع ع ع ع ع ع ع
عَفَا عَزُّ بَعَثَ عِيبَ بُعِثَ عُتُوا
أَعْلَى عَبْدِهِ شَرَعًا عَنِ النَّعِيمِ أَعُوذُ بِاللَّهِ
مِعْرَاجُ النَّبِيِّ الصَّادِقُ مُعَزَّرٌ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ
فَعَالَ لِمَا يُرِيدُ عَقْلٌ سَلِيمٌ أَلَوْلَدُ الْمُطِيعِ
يَا عَلِيُّ كُنْ عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا الصَّلَاةُ عِمَادُ الدِّينِ
كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ
وَجَمَعَ فَأَوْعَى وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا

SHKRONJA غ - GAJN

Shkronja arabe “**gajn**” nuk ekziston në gjuhën vokale, mirëpo i ngjason dhe është e përafërt me shkronjën “g” të gjuhës shqipe. Shqiptohet duke e hapur pakëz gojën, ashtu që gjuha mbetet pezull dhe e shqiptojmë duke e shtrënguar fytin. Bën pjesë në grupin e bashkëtingëlloreve të forta.

Meqë kjo shkronjë është e fortë, shenja fet’hatu (َ) mbi të lexohet si zanorja “**a**” e shkurtër e jo si “**e**”, kurse tenvini, fet’hatu e dyfishuar (َّ), lexohet si “**an**” e shkurtër e jo si “**en**”.

Ndërsa kur kjo shkronjë është me sukun (ُ) dhe para saj vjen fet’hatu (َ), atëherë fet’hatu (َ) lexohet si “**ea**” ose “**a**” e lehtë dhe e shkurtër dhe jo si “**e**” .

Mënyrën më të saktë të drejtëshqiptimit të kësaj shkronje do ta mësoni nga mësuesi në mënyrë praktike.

Me shkronjat e tjera lidhet nga të dy anët.

Vetëm: غ

Në fillim: خ

Në mes:

Në fund: غ

USHTRIMI NR. 33

عُ غُ غَا غِ غُ غَا غِ غُو
غَيْبٌ يُغْفَرُ فَارْغَبْ أَلْغَيْبَةُ حَرَامٌ إِذَا يَغْشَى
الْغَاشِيَةُ بِالطَّاعِيَةِ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ
رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا لِيَطْغَى مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ
مَنْ يَغْفِرْ يُغْفَرْ وَصَلْنَا الْغَايَةَ إِذَا يَغْشَى
السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
اللَّهُ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى
اللَّهُ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ اللَّهُ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

PJESA E TRETË

RREGULLAT E KURANIT – TEXHVIDI

HYRJE NË TEXHVID

I dashur nxënës, urime sapo ke arritur kapitullin e tretë të abetares së gjuhës arabe. Para një kohe t'i nuk dije të lexoje as edhe një shkronjë të vetme të gjuhës arabe, e sot t'i përfundove alfabetin dhe tani ke aftësinë për të lexuar fjalën e Allahut xh.sh, Kur'anin famëlartë dhe mundësitë për ta kënaqur Allahun. Padyshim se si çdo gjuhë tjetër edhe gjuha arabe e veçanërisht Kur'ani, i ka rregullat e veta gramatikore dhe letrare. I dashur nxënës tani t'i je në prag të mësimit të këtyre rregullave dhe sapo t'i përfundosh këto rregulla t'i do të jesh një lexues i kompletuar i Kur'anit fisnik. Mos të harojmë se rregullat e Kur'anit janë obligim në fenë islame, duhen mësuar dhe praktikuar.

Fëmijët janë krijesat më të bukura dhe më të dashura të Allahut xh.sh, janë të pastërt për nga natyra, kanë mendje dhe shpirt të pastërt, janë të pastruar nga çdo mëkat dhe pikërisht mësimi i Kur'anit kërkon koncentrim dashuri dhe pastërti shpirtërore. Dashuria dhe koncentrimi nuk arrihen ndryshe përveç se me zemër dhe mendje të pastërt, pra i dashur nxënës, ti je pikërisht në rrugën e duhur për t'u bërë një lexues i kompletuar i Kur'anit famëlartë.

Këshilla ime për ju është që Kur'anin fisnik ta lexoni me shumë dashuri dhe ti jepni hakun çdo shkronje sepse vetëm kështu arrihet qetësia shpirtërore dhe kënaqësia e Allahut!

DEFINICIONI I TEXHVIDIT

Fjala “**texhvid**” ne aspektin etimologjik do të thotë: **zbukurim, të zbukurosh diçka!**

Ndërsa në aspektin terminologjik do të thotë: “*shkencë e cila merret me shqiptimin e shkronjave të Kur`anit dhe cilësitë e tyre*”.

ISTIADHE (EUDHUBIL-LAHI)

Kur`ani është fjalë e Allahut xh.sh dhe kur fillojmë leximin e tij e fillojmë duke i kërkuar mbrojtjen Allahut të lartësuar nga djalli i mallkuar, pra ajo në gjuhën arabe shkurtimisht quhet istiadhe dhe shqiptohet sikur në vijim:

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

Eudhu bil-lahi minesh-shejtaanirr-rraxhiim

➤ Dispozita e istiadhes është: **VAXHIB**

Thot Allahu xh.sh në Kur`an :

“Dhe kur të lexoni Kur`an kërkon mbrojtje nga Allahu prej djallit të mallkuar” (En-Nahl, 98)

BESMELEJA (BISMIL-LAHI)

Në gjuhën arabe besmeleja ose bismilahi ka kuptimin “filloj të lexoj me emrin e Allahut”.

Në Kur'anin fisnik lexohet në fillim të çdo sureje përveç sures Teube!

➤ **Dispozita e besmelesë është: VAXHIB**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bismil-lahirr-rrahmaanirr-rrahiim

Mënyrat e leximit të **ISTIADHES** dhe **BESMELES** para leximit të Kur'anit janë 4:

1. Leximi i **istiadhes** veçmas, pastaj leximi i **besmelesë** veçmas dhe pastaj leximi i **fillimit të sures** (mënyra më e mire).
2. Leximi i **istiadhes** veçmas dhe pastaj **besmeleja** sëbashku me fillimin e **sures**.
3. Leximi i **istiadhes** ngjitur me **besmelenë**, pastaj leximi i fillimit të **sures** veçmas.
4. Leximi i **istiadhes**, **besmelesë** dhe **fillimit të sures** të gjitha sëbashkë pa shkëputje.

KASR – ZANORET E SHKURTA

Çdo shkronjë e cila përmba një prej zanoreve të shkurtëra
َ - E, ِ - I ose ُ - U dhe nuk ka ndonjë shenjë apo shkronjë
për zgjatim atëherë, lexohet shkurt dhe quhet – **KASR**

BE

BI

BU

Dispozita e leximit të zanoreve në mënyrë të shkurtër është - VAXHIB, që do të thotë se është reptësisht e ndaluar - (**haram**) të zgjatet zanorja mbi bashkëtingëllore.

Zanoret e shkurtëra nuk duhet të zgjaten asnjëherë, zgjatja e tyre gjat leximit është gabim dhe prish bukurinë e leximit dhe kuptimin e fjalëve.

ELIFUN

DERASE

KETEBE

RREGULLAT E LEXIMIT TE SHKRONJAVE DHE ZANOREVE NË FUND TË AJETIT OSE NË SHENJAT PËR PUSHIM GJAT LEXIMIT

Duke patur parasyshë se në mbarim të ajeteve kuranore ose në shenjat për pushim, gjatë leximit të Kur'anit famëlartë kemi zanore dhe shkronja të ndryshme dhe jo çdo herë ato lexohen ose shqiptohen ashtu siç janë apo duken.

Në këtë njësi mësimore ne do të mundohemi të shpjegojmë se si lexohen disa shkronja dhe zanore të caktuara në fund të fjalës së ajetit kuranor, ku neve zakonisht kemi nevojë të ndalemi, të pushojmë dhe të marim frymë, pastaj të vazhdojmë leximin!

Kur ajeti kuranorë përfundon me zanoren “a” - اَ të gjatë atëherë, lexohet ashtu siç është, “a” e gjatë.

Kur ajeti kuranorë përfundon me zanoren “u” - وُ të gjatë atëherë, lexohet ashtu siç është, “u” e gjatë.

Nëse kjo shenjë – ’ ndodhet mbi një bashkëtingëllore atëherë, lexohet si një “a” e gjatë ndërsa nëse gjendet nën shkronjë atëherë, lexohet “i” e gjatë.

Nëse tenvini “en” – اَ ndodhet në fund të ajetit kuranorë dhe pas saj vjen **elifi** atëherë, leximi përfundon me “a” të gjatë.

Nëse shkronja “t” - ة e rumbullakët (merbuta), vjen në fund të ajetit kuranorë apo te shenja e ndalimit dhe ne dëshirojmë që të ndalemi atëherë, ajo lexohet “h” - ه e rumbullakët dhe jo “t” - ة e rumbullakët.

VËREJTJE: Çdo bashkëtingëllore tjetër jashta këtyre në tabelë lexohet ashtu siç është dhe çdo tenvin apo zanore tjetër e shkurtë nuk lexohet aspak në fund të ajetit.

Gjithashtu duhet pasur parasysh se ashtu si lexohen këto shkronja dhe zanore të cekura më lartë në fund të ajetit ashtu lexohen edhe në vendet ku mund të ndalemi dhe të pushojmë gjat leximit!

SHEMBUJ:

وَالضُّحَىٰ *

WEDDUHEAA

۱- وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا *

WESH-SHEMSI WEDUHAAHEAA

فِيهَا حَبًّا *

FIIHA HABBEAA

، - قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي *

KADDEMTU LIHAJATI

ة - عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ *

AAMILETUN NAASIBEH

و- إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا *

IDH RAEJTEHUM DAL-LUU

MEDI TABIJ ZGJATJA E NATYRSHME

Në gjuhën arabe përveç zanoreve të shkurta kemi edhe zanore të gjata të cilat përfitohen me ndikimin që kanë disa bashkëtingëllore të caktuara tek zanoret (أ, أُ, وِي).

Këto zanore zgjaten sa dy vokale dhe nuk zgjaten as më pak dhe as më shumë, ky rregull në texhvid quhet

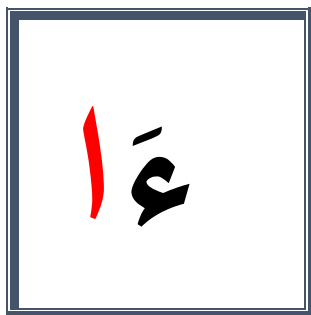
MEDI TABIJ – ZGJATIM NATYRSHËM

UU

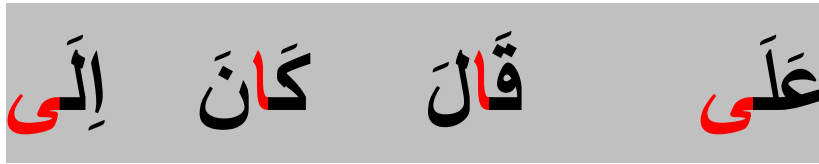

II

EAA

- **DISPOZITA:** VAXHIB, që do të thotë se është rreptësisht e ndaluar (**haram**) të lexohet shkurt.
- **KOHËZGJATJA:** 2 vokale.

ILEA

KEANE

KAALe

ALEA

BURUUXHë

KUUNUU

NUUHUN

RUUHUN

KADIIRUN

ALIIMUN

BIHII

FII

Vërejtje: Gjithashtu kur para shkronjës **j - ي** pa pika (elif maksuratu) vjen zanorja fet'ha َ atëherë, fet'ha lexohet **EA** e gjatë 2 vokale, ngjajshëm sikurse lexohet kur është me elif ِ .

SHKAKTARËT E ZGJATIMEVE JO TË NATYRSHME

Shkaktarët e zgjatimit jo të natyrshëm janë katër shenja: HEMZE (ء), ELIFI (إ), TESHTIDI (ئ) dhe SUKUNI (ؤ).

MEDI MUTASIL

ZGJATJA NDËRFOLJORE E PËRNGJITUR

Nëse pas njërës prej zanoreve të gjata vjen **HEMZEJA** (ء) atëherë bëhet bashkimi i zanoreve të njejta që rezulton në zgjatim jo të natyrshëm dhe ky rregull quhet **MEDI MUTASIL** – zgjatim ndërfoljor.

- **DISPOZITA: VAXHIB** (i patjetërsueshëm) pra duhet me patjetër që zanorja të zgjatet më shumë se 2 vokale!
- **KOHËZGJATJA** : zgjatet 4, 5 ose 6 vokale!

مَاءٌ	الْأَيْكُ	شِتَاءٌ	جَاءَ
ME <u>AAAA</u> UN	UL <u>EAAAA</u> IKE	SHIT <u>EAAAA</u> UN	XH <u>EAAAAA</u> E
بَرِيءٌ	قُرُوءٌ	تَبُوءٌ	سُوءٌ
BER <u>IIII</u> UN	KUR <u>UUUUU</u> UN	TEB <u>UUUUU</u> E	S <u>UUUUU</u> UN

MEDI MUNFASIL

ZGJATIMI NË MES TË DY FJALËVE

Nëse pas njërës prej zanoreve të gjata vjen **ELIFI (I)** atëherë, bëhet bashkimi i zanoreve të njëjta që rezulton në zgjatim jo të natyrshëm dhe ky rregull quhet **MEDI MUNFASIL** - zgjatimi në mes të dy fjalëve .

- **DISPOZITA: XHAIZ** (e lejuar) pra lejohej të zgjatet më shumë se 2 vokale!
- **KOHËZGJATJA**: zgjatet deri në 4 vokale!

إِذَا أُلْقُوا IDH <u>EAAA</u> ULKU	بِمَا أُنْزِلَ BIM <u>EAAA</u> UNZILE	يَا أَيُّهَا J <u>EAAA</u> EJJUHA
---	---	---

فِي أَمْوَالٍ F <u>IIII</u> EMWAALI	فِي أَنْفُسِكُمْ F <u>IIII</u> ENFUSIKUM	إِنِّي أَعْلَمُ INN <u>IIII</u> A'LEMU
---	--	--

تُوبُوا إِلَى TUUB <u>UUUU</u> ILAA	عَهْدَهُ أَمَّ AHDEH <u>UUUU</u> EM	قُولُوا أَمَّا KUUL <u>UUUU</u> AAMENNA
---	---	---

MEDI LAZIM

ZGJATIMI I PATJETËRSUESHËM

Nëse pas njëres prej zanoreve të gjata vjen sukuni (◌̣) rrënjësorë atëherë, bëhet bashkim i zanoreve të ngjajshme që rezulton në zgjatim jo të natyrshëm dhe ky rregull quhet **MEDI LAZIM** – zgjatim i patjetërsueshëm.

Ky rregull ka dy lloje dhe ato janë:

1. **MEDI LAZIM I SHKRONJAVE**

- *Medu lazim i shkronjave të lehta*
- *Medu lazim i shkronjave të rënda*
-

2. **MEDI LAZIM I FJALËVE**

- *Medi lazim i fjalëve të lehta*
- *Medi lazim i fjalëve të rënda*

- **DISPOZITA: VAXHIB (i patjetërsueshëm)** pra, duhet me patjetër të zgjatet 5 ose 6 vokale!
- **KOHËZGJATJA: zgjatet 5 ose 6 vokale!**

1. **Medi lazim i shkronjave të lehta:** quhet kështu sepse pas zanores e cila zgjatet 5 ose 6 vokale ndodhet sukuni rrënjësor në lexim.

VËREJTJE: Medi lazim i shkronjave vjen gjithmonë në fillim të sureve tek shkronjat alegorike!

SHEMBUJ :

2. **Medi lazim i shkronjave të rënda:** quhet kështu sepse pas zanores së zgjatur 5 ose 6 vokale, vjen teshtidi (ّ) ose idgami në lexim.

➤ **VËREJTJE:** edhe ky lloj i medit lazim vjen gjithmonë në fillim të sureve tek shkronjat alegorike!

SHEMBUJ:

3. **Medi lazim i fjalëve të lehta:** quhet kështu sepse pas zanores e cila zgjatet 5 ose 6 vokale ndodhet sukuni rrënjësor.

VËREJTJE : Medi lazim i fjalëve të lehta gjendet vetëm në shembujt e dhënë më poshtë dhe këto shembuj gjenden vetëm në ajetet 51 dhe 91 të sures JUNUS!

الْآنَ وَ قَدْ كُنْتَ   الْآنَ وَ قَدْ عَصَيْتَ

EAAAAAL AANE WE KADË ASAJTE

EAAAAAL AANE WE KADË KUËNTE

4. **Medi lazim i shkronjave të rënda:** quhet kështu sepse pas zanores së gjatë 5 ose 6 vokale, vjen teshtidi (ّ) ose idgami.

SHEMBUJ:

الطَّامَّةُ

ETTAAAAAAMMETU

الصَّافَاتِ

ESSAAAAAAFFAATI

حَاجَّةَ

HAAAAAAXHETE

MEDI ARID ZGJATIMI I RASTIT

Nëse pas njërës prej zanoreve të gjata vjen sukuni i rastit, atëherë bëhet zgjatim jo i natyrshëm dhe ky rregull quhet **MEDI ARID** – zgjatim i rastit.

- **DISPOZITA: XHAIZ** (i lejuar).
- **KOHËZGJATJA: 2, 4 ose 6 vokale.**

* فِرَاقٌ

FIRAAAAKË

* النَّاسُ

ENNEAAAAS

* خَلَقٌ

HALEAAAAAKË

* مُسْلِمُونَ

MUSLIMUUUUN

* سَاهُونَ

SEAAHUUUUN

* عَابِدُونَ

AABIDUUUUN

* رَحِيمٌ

RAHIIIIM

* عَلِيمٌ

ALIIIIM

* يَتِيمٌ

JETIIIIM

MEDI LIJN

ZGJATIMI I LEHTË DHE I BUTË

Nëse gjatë leximit ndalemi në sukun të rastit në fjalën ku para shkronjës së fundit të fjalës ndodhet shkronja e butë **ي - JAUN** me sukun ose **و - WAWUN** me sukun dhe bashkëtingëllorja para tyre e ka zanoren e shkurtë fet'ha (َ) atëherë bëhet zgjatje e butë dhe e lehtë, dhe ky rregull quhet **MEDI LIJN – zgjatim i lehtë – butë**.

Te Medi lijni ndodh takimi i dy sukunave, pra takohet sukuni i **ي - JAUN** ose **و - WAWUN** dhe sukuni i shkronjës së fundit.

- **DISPOZITA: XHAIZ (i lejuar).**
- **KOHËZGJATJA: 2, 4 ose 6 vokale.**

عَيْنَيْن	نَجْدَيْن	شَفَتَيْن	صَيْف
AJNEJJJJJN	NEXHËDEJJJJJN	SHEFETEJJJJJN	SAJJJJJF

فَوْز	يَوْم	مَوْت	قَوْم
FEWWWWZ	JEWWWWM	MEWWWWT	KAWWWWM

DAMIIR – PËREMRI VETOR

Damiir quhet çdo përemër vetor mirëpo, në këtë njësi mësimore do të shpjegojmë për përemrin vetor (**damiir**) të vetës së tretë njëjës.

Përemri vetor (هو) ka dy rregulla:

Rregulli i parë: përemri vetorë (shkronja h - ه) zgjatet dy vokale për shkak se para saj ndodhet njëra prej tri zanoreve të shkurtëra!

SHEMBULL:

إِنَّهُ عِنْدَهُ رَبُّهُ رَبِّهِ قَوْمِهِ
KAUMIHII RABBIHII RABBUHUU AINDEHUU INNEHUU

Rregulli i dytë: Lexohet shkurt kur para saj ndodhet zanorja e gjatë ose sukuni!

SHEMBUJ:

لَدَيْهِ عَنْهُ مِنْهُ عَلَيْهِ خَلَقْنَاهُ
HALEAKËNAHU ALEJHI MINHU ANHU LEDEJHI

VËREJTJE: Nga ky rregull bën përjashtim ajeti i 69 i sures Furkan, ku edhe pse është zanore e gjatë, prapë se prapë zgjate فِيهِ مُهَانَا - **Fiihii** muheanea.

NUNI I PA VOKALIZUAR DHE

TENVINI - (نْ اِ اُ)

Ky rregull ka të bëj me shkronjën N të pa vokalizuar (me sukun) dhe me tenvinin (**En-**^ء, **In-**^ـ, **Un-**^ء). Ky rregull ndahet në katër pjesë dhe atë:

E para: Leximi i qartë dhe i rrjedhshëm, që quhet **IDH-HAR**; që do të thotë se nuk bashkohet me shkronjat e tjera.

E dyta: Të asimiluarit dhe të bashkangjiturit në shkronjat përkatëse, që quhet **IDGAM**; që do të thotë se bashkohet dhe ngjitet me disa shkronja të tjera .

E treat: Të shëndrruarit në shkronjën e cila vjen pas saj dhe ky rregull quhet **IKLAB**; që do të thotë se e ndryshon gjendjen e vet (mënyren e të shqiptuarit)

E katërta: Të fshehurit, që quhet **IHF**A; që do të thotë se fshihet dhe nuk lexohet qartë para shkronjave përkatëse.

MËNYRAT E LEXIMIT TË NUNIT SAKIN DHE TENVINIT

IDHHAR

IDGAM

IKLAB

IHFA

IDHHAR – LEXIMI I PASTËR

Nëse pas nunit të pavokalizuar ن (me sukun) ose tenvinit ا, إ, ع, ه, خ, غ vjen ndonjëra prej pesë shkronjave të fytyrës ose elifi ا, ح, ع, ه, خ, غ, atëherë nuni me sukun ose tenvini lexohen pastër, qartë dhe rrjedhshëm, dhe ky rregull quhet **IDH-HAR**.

➤ **DISPOZITA: VAXHIB** (i patjetërsueshëm)

SHEMBUJ:

ح - مِنْ حَمِيمٍ	ا - مَنْ ءَامَنَ
MIN HAMIIMIN	MEN EAMENE

وَتَنْحِتُونَ

WE TENHITUUNE

مَرَّتًا أُخْرَى

MERRATEN UHRA

خ - مِنْ خَيْرٍ

MIN HAJRIN

ه - مِنْهَا

MINHEA

لَطِيفٌ خَيْرٌ

LATIIFUN HABIIR

سَلَامٌ هِيَ

SELEAMUN HIJE

غ - مِنْ غَيْرِكُمْ

MIN GAJRIKUM

ع - مِنْ عِلْمِهِ

MIN AILMIHII

عَذَابٌ غَلِيظٌ

ADHEABIN GALIIDH

يَوْمٌ عَظِيمٌ

JEUMIN ADHIIM

IKLABI – SHËNDRIMI

Nëse pas nunit me sukun ن apo tenvinit اِ ا vjen shkronja **B – ب** e vokalizuar atëherë, bëhet shëndrimi i nunit apo tenvinit në shkronjën **M - م** dhe ky rregull quhet **IKLAB** apo **shëndrrim**.

- **DISPOZITA: VAXHIB** (i patjetërsueshëm).
- **KOHËZGJATJA:** 2 vokale, realizohet me tingullim hundor dhe shqiptohet duke mbyllur buzët dhe jo duke i shtërrnguar ato!

SHEMBUJ:

نَفْسٍ بِمَا

NEFSIMM BIMA

شَهِيدٌ ابْنِي

SHEHIDEMM BEJNII

مِنْ بَعْدِ

MIMM BA'DI

عَوَانٌ بَيْنَ

AWANUMM BEJNE

IDGAM MEAL GUNNEH SHKRIRJA E NUNIT SAKIN DHE TENVINI ME TINGULLIM HUNDOR

Nëse pas nunit me sukun ن apo tenvinit ا, آ vijnë njëra prej këtyre katër shkronjave ن, م, و, ي atëherë, nuni me sukun nuk lexohet e nëse vjen tenvini, as tek tenvini nuk lexohet tenvini por, lexohet vetëm si zanore ا, إ, ئ, ndërsa njëra prej shkronjave që vijnë pas lexohen me zë hundor dhe e dyfishuar, dhe ky rregull quhet **IDGAM MEAL GUNNEH** apo **shkrirje me tungullim hundorë!**

- **DISPOZITA:** VAXHIB (e patjetërsueshme) tek shkronja **M** dhe **N** ndërsa XHAIZ (e lejuar) tek shkronja **V** dhe **J** !
- **KOHËZGJATJA:** gjat shëndrrimit shkronjat mbahen 2 vokale me tingullim hundor.

Shmbuj:

فَمَنْ يَعْمَلْ

FEMEJJ - JJA`MEL

ي - عَيْنًا يَشْرَبُ

AJNEJJ - JJESHABU

مِنْ وَلِيٍّ

MIWW - WWELIJJ

و - وَلِكُلِّ وَجْهَةٍ

WELIKUL-LIWW - WWIXHËHETUN

م - قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ   مِنْ مَّارِجٍ
KAULUMM - MMA`RUUFUN   MIMM - MMARIXHIN

ن - حِطَّةٌ نَغْفِرُ   مِنْ نَذِيرٍ
HITTATUNN - NNEAGFIR   MINN - NNEDHIIRIN

Përrjashtim bëjnë rastet kur brenda një fjale të vetme vjen nuni sakin para shkronjës **wewun** - (و) ose **jeun** (ى). Këtu nuk kemi idgam, porse idh'har:

الدُّنْيَا، بُنْيَانٌ، صُنُوفٌ، قُنُوفٌ

IDGAM BILA GUNNEH

SHKRIRJA E NUNIT SAKIN DHE TENVINI PA TINGULLIM HUNDOR

Nëse pas nunit me sukun ن apo tenvinit ا ا vijne njëra prej këtyre dy shkronjave ل ose ر atëherë, nuni me sukun ose n-ja tek tenvini nuk lexohen por, tenvini lexohet si zanore ا, إ, ؤ.

Ndërsa, njëra nga dy shkronjat e këtij rregulli që vijnë pas lexohen pastër dhe i shtërrngojmë sikurse posedojnë teshtid ة dhe ky rregull quhet **IDGAM BILA GUNNEH** apo bashkangjitje direkte e pastër, pa tingullim hundor.

- **DISPOZITA:** XHAIZ (i lejuar).
- **KOHËZGJATJA:** vetëm shëndrrohet dhe shtrëngohet pak ndërsa shqiptimi nuk zgjatet aspak.
- **VËREJTJE:** përjashtim bën sekte-ja në suretu El-Kijameh, ajeti 26-të ku nuni me sukun nuk shëndrrohet aspak në shkronjën përkatëse:

WE KILE MEN-**RAK** - وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ -

فَمَنْ لَمْ يَحْذَرِ

FEMEL - LEM JEXHIDË

ل - خَيْرَ لَهُمْ

HAJRAL - LEHUM

مِنْ رَبِّهِمْ

MIRR - RRABIHIM

ر - غَفُورٌ رَحِيمٌ

GAFUURURR - RRAHIIIM

IHFAJA – FSHEHTËSIMI

Nëse pas nunit me sukun ن apo tenvinit ا ا vijne njëra prej këtyre 15 shkronjave: ت, ث, د, ذ, ز, س, ش, ص, ض, ط, ظ, ف, ق, ك, ج atëherë, nunin me sukun ose tenvinin ا ا e fshehim duke e lexuar si “ë” por me hundë ndërsa, njërën prej 15 shkronjave që vjen pas e lexojmë pastër!

- **DISPOZITA: VAXHIB** (i domosdoshëm).
- **KOHËZGJATJA: shqiptimi zgjat 2 vokale.**

SHEMBUJ:

ذ - نَارًا ذَاتَ	مِنْ ذَهَبٍ
NAARAËË DHAATE	MIËË DHEHEBIN
د - عَمَلًا دُونِ	مِنْ دُونِ
AMELEËË DUUNE	MIËË DUUNI
ث - تُرَابٍ ثُمَّ	مَنْ ثَقُلَتْ
TURAABIËË THUMME	MEËË THEKULET
ت - يَوْمًا تُرْجَعُونَ	إِنْ تَمْسَسْكُمْ
JEUMEËË TURXHEUUN	IËË TEMSESKUM
ج - عَيْنٌ جَارِيَةٌ	مَنْ جَاءَ
AJNUËË XHEARIJEH	MEËË XHEAAAE

يُنْفِقُونَ

JUEË FIKUUN

ف - يَتِيمًا فَنَّاوَى

JETIIMEË FEAWEA

مَنْ ظَلَمَ

MEË DHALEME

ظ - نَفْسٍ ظَلَمَتْ

NEFSIË DHALEMET

يَنْطِقُونَ

JEË TIKUUN

ط - بَلَدَةً طَيِّبَةً

BELDETUEË TAJJIBETUN

مَنْصُودٍ

MEË DUUDIN

ض - مَكَانًا ضَيِّقًا

MEKEANEË DAJJIKAN

يَنْصُرُكُمْ

JEË SURUKUM

ص - رِيحًا صَرْصَرًا

RIIHAË SARSARAN

مِنْ شَجَرَةٍ

MIË SHEXHERATIN

ش - صَبَّارٍ شَكُورٍ

SABBARIË SHEKUUR

مِنْ سَفَرِنَا

MIË SEFERINA

س - قَوْلًا سَدِيدًا

KAULEË SEDIIDAA

أَنْزَلْنَاهُ

EË ZELNAAHU

ز - يَوْمَئِذٍ زُرْقَى

JEUMEIDHIË ZURKAA

IHFA SHEFEVIJ – FSHEHJA BUZORE E MIMIT- م

Nëse gjat leximit pas bashkëtingëllores **m** - م me sukun vjen shkronja **b** - ب atëherë shkronja **m** mbahet dy vokale me buzë në shqiptim ndërsa shkronja **b** lexohet ashtu siç është, dhe ky rregull quhet **IHFA SHEFEVIJ – fshehja buzore e mimit**.

- **DISPOZITA: VAXHIB** (i domosdoshëm)
- **VËREJTJE:** gjat shqiptimit duhet të jemi të kujdesshëm që mimin ta lexojmë pastër dhe ta mbajmë në shqiptim dy vokale!

SHEMBUJ:

يُرْدُّوكُمْ بَعْدَ

JERUDDUUKUM**MM**-**MMBA**`D

ءَامَنْتُمْ بِهِ

AAMEËTUM**MM**-**MMBIHII**

ذُكِرْتُمْ بِلَ

DHUKIRTUM**MM**-**MMBEL**

IDGAM SHEFEVIJ SHKRIRJE BUZORE E MIMIT

Nëse gjatë leximit pas bashkëtingëllores **m – م** me sukun vjen përsëri shkronja **m – م** atëherë, **m**-ja e parë shkrihet në të dytën dhe shqiptimi i saj mbahet dy vokale, dhe ky rregull quhet **IDGAM SHEFEVIJ – shkrirje buzore e mimit**.

➤ **DISPOZITA: VAXHIB** (i domosdoshëm).

SHEMBUJ:

وَهُمْ مُهْتَدُونَ

WE HUMM-MMUHTEDUUN

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ

LEHUMM-MMEAGFIRATUN

كَمْ مِنْ

KEMM-MMIN

IDGAM MUTEMATHILEJN

BASHKËNGJITJA E SHKRONJAVE TË NGJAJSHME

Nëse dy shkronja të njëjta vijnë njëra pas tjetrës dhe e para është me sukun ndërsa e dyta me zanore, atëherë ato dy shkronja bashkëngjiten dhe bëhen një, dhe ky rregull quhet **IDGAM MUTEMATHILEJN** – bashkëngjitje e shkronjave të njëjta.

- **DISPOZITA: VAXHIB** (i domosdoshëm).
- **VËREJTJE:** Përfundim bën ajeti 28\29 i sures Haakkah, ku nuk bëhet bashkimi i dy shkronjave të njëjta përshkak se ka sekte (pause frymore): مَالِيَه * هَلَاك

SHEMBUJ:

رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ

RABIHAT – TIXHARATUHUM

فَلَا تَقُلْ لَهُمْ

FELA TEKUL – LEHUM

وَذَكَرْ رَبَّكَ

WEDHKUR – RABBEKE

أَضْرِبْ بِعَصَاكَ

EADRIB – BIASAAKE

IDGAM MUTEXHANISEJN BASHKËNGJITJA E SHKRONJAVE TË NGJAJSHME

Nëse dy shkronja të përafërta me njëra tjetrën vijnë njëra pas tjetrës gjat leximit dhe e para prej tyre është me sukun ndërsa e dyta me zanore atëherë, këto dy shkronja bashkëngjiten gjatë leximit, dhe ky rregull quhet **IDGAM MUTEXHANISEJN** – **bashkëngjitje e shkronjave të përafërta**.

Shkronjat tek të cilat bashkëngjitja është **VAXHIB** (i domosdoshëm) janë:

ذ në ذ, ظ në ظ, ت në ت, ط në ط, د në د, ت në ت

Shkronjat tek të cilat bashkëngjitja është **XHAIZ** (e lejuar) janë: ث në ث, ب në ب.

SHEMBUJ TË SHKRONJAVE BASHKIMI I TË CILAVE
ËSHTË **VAXHIB**:

د - ت > قَدْ تَبَيَّنَ ت - د > أَثْقَلَتْ دَعَوَ

ETHKAALE-**TD**-A`WE

KA-**DT**-EBEJJENE

ت - ط > فَتَأَمَّنَتْ طَائِفَةٌ

FEAAMENE-**TT**-AAIFETU

ط - ت > أَخْطُتْ

EHA-**TT**-U

ذ - ظ > إِذْ ظَلَمْتُمْ ق - ك > نَخْلُقْكُمْ

NEAHLU-**KK**-UM

I-**DHDH**-ALEMTUM

SHEMBUJ TË SHKRONJAVE BASHKIMI I TË CILAVE ËSHTË
XHAIZ:

ب - م > إِرْكَبْ مَعَنَا ث - ذ > يَلْهَثْ ذَالِكَ

JELHE-**THDH**-EALIKE

IRKE-**BM**-EANEAA

SEKTEJA – PAUZA FRYMORE

SEKTE do të thotë ndalje e shkurtër ose pauzë e shkurtër frymore, me ç'rast duke lexuar ajetin Kur'anorë dhe arrijmë tek shenja e sektes e pauzojmë zërin për një moment të shkurtër mirpo, nuk kemi të drejtë që të marim frymë gjat pauzës dhe menjëherë vazhdojmë liximin. Në Kur'anin famëlartë **sekte** kemi gjithësej në 4 vende, ato janë:

وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا * فَيَمَّا

SURE KEHF, AJETI 1/2

مِنْ مَرْقَدِنَا * هَٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ

SURE JASIN, AJETI 51

وَقِيلَ مَنْ * رَاقٍ

SURE KIJJAMEH, AJETI 26

كَلَّا بَلْ * رَانَ

SURE MUTTAFIFIIN, AJETI 14

SQARIM: Shenja * do të thotë pauzë frymore, por nuk është e njejtë si shenja e sektes në Kur'an.

Shenja e sektes në Kur'an është shkrimi i vogël **سكت** - sekte që gjendet mbi ajetin ku bëhet **sekte** (pauzë frymore).

SHKRONJAT E NDALJES

Ashtu sikurse gjuha shqipe i ka rregullat e saja të pikësimit edhe gjuhe arabe i ka shenjat e saja të pikësimit të cilat paraqiten në formë të shhkronjave të vogla mbi ajetet Kur'anore gjat leximit dhe jo në formë të shenjave si në gjuhët e tjera, çdo shkronjë simbolizon veprimin që duhet të ndërmerret lexuesi.

SHKRONJAT E NDALJES DHE DOMETHËNJA E TYRE :

م – Shenjë për ndalim të domosdoshëm.

ط – Ndalimi te kjo shkronjë nuk është i patjetërsueshëm.

ج – Shenjë te e cila mund të mos ndalesh, por më shumë përparësi ka ndalja.

ص – Shenjë tek e cila mund të ndalemi nëse na harxhohet fryma gjat leximit.

ز - Shenjë te e cila mund të ndalesh por vazhdimi ka më shumë përparsi.

لا – Shenjë tek e cila nuk ndalemi, nëse ndalemi fjalia përsëritet.

ق – Shenjë te e cila mund të ndalesh, por vazhdimi ka më shumë përparsi.

قف – Shenjë te e cila ndalimi është i patjetërsueshëm për shkaqe kuptimore.

ع -Nëse jemi në namaz dhe gjat leximit arrijmë te kjo shkronjë atëherë duhet të ndërpresim leximin dhe të shkojmë në rruku.

قصر – Shenjë e cila tregon se zanorja e gjatë ku gjendet kjo shkronjë, lexohet shkurtër.

مد – Shenjë e cila tregon se zanorja e shkurtër ku ndodhet kjo shenjë duhet të zgjatet.

∴ -Shenjë e cila përsëritet dy herë dhe ndalimi te njëra është i patjetërsueshëm.

صلی –Shenjë e cila e lejon ndaljen, por vazhdimi është më i preferuar.

قلی –Shenjë e cila e lejon vazhdimin por ndalja është më e preferuar.

SEXHDE TILAWETI – SEXHDEJA E LEXIMIT

Përveç sexhdeve të namazit, falenderimit etj., në fenë islame kemi gjithashtu edhe sexhden e leximit (sexhde tilaweti) e cila, bëhet në raste kur lexojmë ndonjërin prej ajeteve kuranore që na obligojnë me sexhden e leximit. Në Kur'anin famëlartë janë gjithësej 14 sexhde leximi.

Sexhdeja e leximit është e thjeshtë dhe bëhet kështu: duke qëndruar në këmbë e themi tekbinin **ALLAHU EKBER** dhe shkojmë direkt në **sexhde** (rukun nuk e bëjmë) dhe në **sexhde** themi **tri here SUBËHANE RABIEL EA'LA**, pastaj themi **ALLAHU EKBER** dhe ngrihem nga **sexhdeja**.

Kur ngrihem nga sexhdeja e leximit preferohet ta themi këtë pjesë të ajetit nga Kur'ani famëlartë:

سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

Ne e ndëgjuam dhe iu bindëm faljes
Tënde, o Zoti ynë, dhe vetëm tek Ti është
caktimi!